

יחד עם גח"ל, כשכבר היה ברור שהחוק ייפול ממילא.

באותו רגע התחילה אורגיה של צביעות. איש לא רצה להודות שהרג את בחירת ראשי-הערים, וכל אחד האשים את השני. מי ראוי לכרת הצביעות? הנה המועמדים:

- ראשי מפא"י העמידו פנים כאילו רצו בהצעת החוק, בעוד שנאחזו בתירוץ הראשון כדי להרוג אותה. אילו רצו בבחירה אישית של ראשי-הערים, יכלו להצביע בעד הצעת-החוק גם אחרי קבלת ההסתייגויות, שבי וודאי שיפרו אותה.
- אנשי רפ"י במפלגת העבודה האשימו את

ההצעה של מיפלגת העבודה (רוב של 40% שהוא עצמו הצביע זה עתה נגדו).
 ● ע"מ היו שותפים להידברות של הסיעות הקטות, נות, ביקשו שחות לדיון, החליטו נגד גישתנו בגלל לחץ רפ"י — ולאחר מכן העמידו פנים כאילו עצם הרעיון וההידברות היו פסולים, ואף דיברו גבוהה גבוהה על מצפון, אידיאליים, וכו'.
 אנחנו לא הצטרפנו לאורגיה זו של צביעות. בינאומי בעת הוויכוח הצבעתי במירוש על הקשר בין קנוניית עופר—באדר ובין בחירת ראשי-הערים, חשפתי את ליקויי הצעת-החוק עצמה, ובהצבעה הסופית הצביעתי נגדה בגלוי.
 אולי חשוב, לאור כל אלה, הנוסח המדויק של דברי. הנה הוא:

ל"ע, אבל הם עצמם היו הסמרטוטים האמיתיים בכל הפרשה. הם יכלו לחסל את קנוניית עופר—באדר, ובי"כ היו מונעים מהסיעות הקטנות להצביע כפי שהצביעו. הם פחדו לעשות זאת. אחרי שנתקבלו ההסתייגויות, יכלו לדרוש ממיפלגת העבודה להצביע בעד הצעת-החוק כפי שתוקנה, או לפחות לדחות את ההצבעה, כמקובל. הם פחדו לדרוש אפילו זאת.
 ● ל"ע הכחישו בזעם כאילו הצביעו כמי שהצביעו בגלל קנוניית עופר—באדר, כאילו היתה זאת בושה. בכך ביישו את עצמם.
 ● המרכז החופשי עזר להכשיל את הצעת-החוק, ואחרי-כך הצביע בעדה — אחרי שכישלונה היה מובן טח. למחרת היום הגיש הצעת-חוק חדשה — בנוסח

"החדירים שווים יותר!"

קאריקטורה של מייק ב. ידיעות אחרונות

הרעיון של מי שהציע את החוק (והרעיון היה יפה, תמכתי בו) — היה לאפשר לאדם המוכר לציבור, אדם בלתי-מיסלגתי, להעמיד את עצמו לבחירה ולקבל רוב. זהו רעיון יפה, רפורמה אמיתית. אבל זה לא מה שמוצע כאן. לפי הצעת-החוק, המועמד מוכרח לעמוד בראש רשימה מיסלגתית, וגם זה תפור, כמובן, בדיוק לפי המידה של מפא"י.
 אם שום מועמד לא יקבל 40% — מי בוחר בראשי-העיר? הבחירה אינה חוזרת לציבור הבוחרים. לא הציבור יבחר, אלא מועצת העירייה. מדוע? מפני שמפא"י סומכת על עמדות-המפתח שלה כימעט בכל המועצות, כדי שהמועמד שלה ייבחר במיקרה זה. אין היא מוכנה להחזיר לציבור את זכות-הבחירה. שהיא אם המועמד המפא"יי, שקיבל 39% או 38%, יציג את עצמו בסיבוב שני — עשויים להתאחד נגדו מצביעי המפלגות האחרות, ויבחר מועמד אחר. זה די פשוט.

בנק של ראשי-ערים

חוץ מזה ישנו סעיף משונה המאפשר לקיים מין עתודה מרכזית של ראשי-ערים נידדים, מין בנק מרכזי של ראשי-ערים. מטעם הגוש במפא"י, שישלה ראשי-ערים לכל מקום, כמו שהמטה הכללי שולח קצינים לכל יחידה.
 הבנק המרכזי של הגוש, האדונים רבינוביץ ושות', ישדה ראשי-ערים נידדים מן העתודה הזאת לקריית-שמונה, לקריית-שעון ולקריית-עשרה.

אדוני היושבי-ראש, הצעת-החוק זו אין בה ולא כלום מן הרעיון המרכזי, הטוב והחיובי, שהובא בשעתו לכנסת. היא כולה תפורה לפי האינטרסים של הגוש במפא"י.
אסתר רזיאלינאור: לסדר, אדוני היושבי-ראש.
אסתר רזיאלינאור: בבקשה.
 אדוני היושבי-ראש, אני מבקשת את היושבי-ראש למחוק את הצטיטה שהובאה כאן, מתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, וכנסת שמוחלת על כבודה, כבודה אינו מכול. אין משוים את הכנסת ואת הציבור כולו לחיה.
היו"ר ישראל ישעיהו: אני מוכן למחוק זאת ברצון, אבל יש תקנון לשם כך, ולפי התקנון אם חברי-הכנסת חוזר בו, אני מוחק.
 אני מבקשת את חברי-הכנסת אבנרי לחזור בו מהצטיטה הזאת.
אורי אבנרי: הדברים אינם כך, כפי שטוענת חברת-הכנסת רזיאלינאור, וממילא אין שום השוואה, אין פה שום צורך במחיקה. הבאתי ציטטה מיצירת מופת, מפי איש-מדע חשוב, אין פה שום הערכה ערכית.
היו"ר ישראל ישעיהו: נברר את העניין הזה בהודמנות מתאימה.
אסתר רזיאלינאור: אני מבקשת את היושבי-ראש לפעול בענין זה.

אורי אבנרי: סיעתי הצביעה בעד הצעת-החוק בקריאה הסרומית ובקריאה הראשונה. אנחנו נצביע נגדה היום.
 המאורעות שקרו בכנסת ובמדינה, מאז שתמכנו עקרונית בהצעת-החוק, משנים את הבסיס של הדיון כולו.
 הרפורמה המוצעת מחייבת בסיס של אמון והסכמה כללית לעקרונות של הגינות, דמוקרטיה וצדק.
 אווירת הקנוניות שהשתררה בענייני בחירות, בקשר עם הצעת-החוק של חברי-הכנסת עופר ובאדר, מוכיחה שבעלי-השררה, ברגע שיש להם הכוח, מוכנים לכל מעשה גזר, עושק וחמס נגד המיעוט, ללא נכור וללא סייג, ללא התחשבות בדמוקרטיה, ללא התחשבות בחגיגות, ללא התחשבות בצדק.
 לתת במצב כזה לאדם אחד בכל עירייה שילטון-יחיד, שילטון כימעט מוחלט — הרי זה מעשה של התאבדות הדמוקרטיה.

שילטון-יחידה במדינה

לכן שייכת פרשת דהיהונט במישרין לסוגייה הגדולה כאן. אין זה נכון שאנחנו שנינו את דעתנו כקומה או כתכסיס, אלא שהצעת חברי-הכנסת עופר ובאדר משנה את הבסיס לקביעת העמדה גם לגבי ההצעה הזאת.
 הוועד הבינ-סיעתי, הלווח נגד הצעת עופר—באדר, כבר קיבל מאות הבעות-המיכה של מיטב הפרופסורים בארץ, מיטב המתימטיקאים, מיטב המומחים למדעי-המדינה, המודיעים במאותיהם — דבר שאין לו תקדים בארץ — מרצונם החופשי, על-פי פנייה בדואר בלבד, שהם פוסלים מכל וכל את הצעת-החוק של עופר—באדר.
 מכל חוות-הדעת של המדענים, אדוני היושבי-ראש, אקרא מישפט אחד של מדען אחד, המשקף את האמת.

היו"ר ישראל ישעיהו: מה הקשר? לפי דהיהונט, אם קיבלו שני מועמדים מיספר קולות שווה...
אורי אבנרי: יש קשר ישיר, ואני אצביע עליו מיד.
 ד"ר מיכאל שמשוני ממכון ויצמן למדע, במכתב להארץ מיום ה-9 במרס 1973, אומר:

"היוצג הגדול מן המגוון, שיקבלו הרשימות הגדולות, יתאים לי מוסריות נוסח, חוות-החיות' של ג'ורג' אורוול, שבה כל החיות היו שוות, אך החזירים היו שווים יותר."

אסתר רזיאלינאור: איזה יופי, להשמיע מלים כאלו מעל במת הכנסת!
היו"ר ישראל ישעיהו: אילולא היתה זו ציטטה, הייתי מציע לך לקחת את ה"חזירים" בחזרה.
אורי אבנרי: אני מצטט דברים של איש-מדע, מתוך ספר חשוב, אדוני היושבי-ראש, בהיעדר בסיס של הגינות, בהיעדר הסכמה לדמוקרטיה, החוק המוצע היום יביא לשילטון-יחיד.

הצעת-החוק זו, כמו שהיא מונחת לפנינו, תביא לשילטון-יחיד במקר עירייה, כשם שאנו הולכים לקראת שילטון-יחיד — או, יותר נכון, שילטון-יחידה — במדינה.

משחנת הבשר של מפא"י

אדוני היושבי-ראש, גם בלי הקשר לקנוניית דהיהונט, הצעת-החוק, כפי שיצאה מן הוועדה, היא גרושה, גרושה בפני עצמה, מין אנדרוגינוס חוקי מזור ביותר.
 מה שמוצע כאן זה לא בחירות יחסיות ולא בחירות רובניות. מה שמוצא כאן, זה בחירות מפא"יות.
 זהו חוק של מפא"י, שבה כולו תפור לפי המידות של מפא"י. הכניסת היא מין מוטחנת-בשר. לא חשום מה טיב הבשר הנכנסת לתוכה, מהצד השני יוצאות תמיד קציצות של מפא"י.

כי מה יש לנו כאן? 40% מהקולות מספיקים לבחירת ראשי-עיר. מדוע 40%? מפני שזוהו בדיוק האחוז שהמערך מקווח להשיגו. זה מותאם בדיוק לפי הצרכים של המערך!

סגן ראש הממשלה יגאל ארין: המערך דווקא מקווח לקבל 51%. הוא לא יסתפק ב'40%.
אורי אבנרי: התיקוות שלכם הן רבות, אילו הייתם מאמינים לרגע שתקבלו 51% באיזה שהוא מקום, הייתם בעצמכם מציעים את מה שמוצע כאן על-ידי המסתייגים — שרק מי שקיבל 50%, ייבחר כראש-עיר.
 וכך, 40% — בדיוק לפי המידה של מפא"י.
 לפי הצעתכם, המועמד צריך להיות ראש רשימה מפלגתית. למה? מה ההגיון?

והגדיר את העלון כ"חומר תעמולה".
הנני מבקש לדעת:
 (1) האם הדברים הכלולים בחוברת הנ"ל הם מדויקים?
 (2) אם אינם מדויקים, האם הבחיר משרד-החוקץ בפירסומיו שהדברים אינם מדויקים?
 (3) אם הדברים מדויקים — האם נתפרסמה תגובה כלשהי מטעם משרד-החוקץ על דברי מר עמית?
 (4) האם נכונה הטענה הכלולה בדברי מר עמית שמשלוח ערב אינן מספקות לאירגוני-המחבלים אמצעי-מחתרת כגון דרכונים מזויפים, כדי לחפות על פעולותיהם?